

"אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשניות"

מסכת

בבא קמא

פרק א

שֶׁהָתַם מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק מְגוּפוֹ,
וּמוֹעֵד מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה:

פרק ב

א כִּיצַד הֶרְגֵּל מוֹעֵדֶת. לְשֹׁבֵר בְּדֶרֶךְ
הַלּוּכָה. הַבְּהֵמָה מוֹעֵדֶת לְהֵלֵךְ
בְּדֶרֶכָּה וּלְשֹׁבֵר. הִיָּתָה מְבַעֲטָת, אוֹ
שֶׁהָיוּ צְרוּרוֹת מְנַתְּזִין מִתַּחַת
רִגְלֶיהָ וְשֹׁבֵרָה אֶת הַכְּלִים, מִשְׁלֵם
חֲצִי נֶזֶק. דִּרְסָה עַל הַכְּלִי וּשְׁבִרְתּוֹ,
וְנָפַל עַל כְּלִי וּשְׁבִירוֹ, עַל הָרֹאשׁוֹן
מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם, וְעַל הָאֲחֵרוֹן
מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק. הַתְּכַנְּנוּלִים
מוֹעֲדִין לְהֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּלְשֹׁבֵר. הִיָּה
דָּלִיל קָשׁוּר בְּרִגְלָיו, אוֹ שֶׁהִיָּה
מִחֲדָס וּמִשְׁבֵּר אֶת הַכְּלִים, מִשְׁלֵם
חֲצִי נֶזֶק:

ב כִּיצַד הֵשֵׁן מוֹעֵדֶת. לֹאֲכַל אֶת
הָרֹאזִי לָהּ. הַבְּהֵמָה מוֹעֵדֶת לֹאֲכַל
פְּרוֹת וִירְקוֹת. אֲכָלָה כְּסוּת אוֹ
כְּלִים, מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק. בִּמְה
דְּבָרִים אֲמוּרִים. בְּרִשׁוֹת הַנֶּזֶק,
אֲבָל בְּרִשׁוֹת הָרְבִים, פְּטוּר. אִם
נִהְיָת, [מִשְׁלֵם] מֶה שֶׁנִּהְיָת. כִּיצַד
[מִשְׁלֵם] מֶה שֶׁנִּהְיָת. אֲכָלָה מִתּוֹךְ
הָרִחֶבֶה, מִשְׁלֵם מֶה שֶׁנִּהְיָת. מִצָּדִי
הָרִחֶבֶה, מִשְׁלֵם מֶה שֶׁהִזִּיקָה.
מִפְּתַח הַחֲנוּת, מִשְׁלֵם מֶה שֶׁנִּהְיָת.
מִתּוֹךְ הַחֲנוּת, מִשְׁלֵם מֶה שֶׁהִזִּיקָה:

ג הַכֶּלֶב וְהַגָּדִי שֶׁקָּצְצוּ מֵרֹאשׁ הַגָּד
וּשְׁבִרוּ אֶת הַכְּלִים, מִשְׁלֵם נֶזֶק
שְׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מוֹעֲדִין. הַכֶּלֶב
שֶׁנִּטַּל חֶרֶרָה וְהֵלֵךְ לַגָּדִישׁ, אֲבָל
הַחֶרֶרָה וְהַדְּלִיק הַגָּדִישׁ, עַל
הַחֶרֶרָה מִשְׁלֵם נֶזֶק שְׁלֵם, וְעַל
הַגָּדִישׁ מִשְׁלֵם חֲצִי נֶזֶק:

ד אֵיזָה הוּא תָם, וְאֵיזָה הוּא מוֹעֵד.
מוֹעֵד, כֹּל שֶׁהִעִידוּ בוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים.
וְתָם, מִשְׁנִיחִזּוֹר בוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים,

א אֲרַבְעָה אַבּוֹת זִנְקִין, הַשּׁוֹר
וְהַבּוֹר וְהַמְּבַעָה וְהַהֲבַעַר. לֹא הָרִי
הַשּׁוֹר כְּהָרִי הַמְּבַעָה, וְלֹא הָרִי
הַמְּבַעָה כְּהָרִי הַשּׁוֹר. וְלֹא זֶה וְזֶה,
שֵׁשׁ בָּהֶן רוּחַ חַיִּים, כְּהָרִי הָאֵשׁ
שָׁאִין בוֹ רוּחַ חַיִּים. וְלֹא זֶה וְזֶה,
שֶׁדִּרְכּוֹ לֵילֵךְ וְלִהְיוֹת, כְּהָרִי הַבּוֹר
שָׁאִין דִּרְכּוֹ לֵילֵךְ וְלִהְיוֹת. הַצַּד
הַשּׁוֹנֶה שְׁבָהוּ, שֶׁדִּרְכּוֹ לִהְיוֹת
וּשְׁמִירְתּוֹ עָלָיו. וּכְשֶׁהִזִּיק, חֵב
הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטַב
הָאֶרֶץ:

ב כֹּל שֶׁחֲבַתִּי בְּשְׁמִירְתּוֹ, הַכְּשָׁרְתִּי
אֶת נֶזֶקוֹ. הַכְּשָׁרְתִּי בְּמִקְצַת נֶזֶקוֹ,
חֲבַתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי כְּהִכְשָׁר כֹּל נֶזֶקוֹ.
נֶזְסִים שָׁאִין בָּהֶם מַעֲלֵלָה, נֶזְסִים
שֶׁל בְּנֵי בְרִית, נֶזְסִים הַמִּנְחָדִים,
(וּבְכָל מְקוֹם) חוּץ מִרִשְׁוֹת הַמִּינְחָדֶת
לְמִזְזִיק וּרִשְׁוֹת הַנֶּזֶק וְהַמִּזִּיק.
וּכְשֶׁהִזִּיק, חֵב הַמִּזִּיק לְשֵׁלֶם
תַּשְׁלוּמֵי נֶזֶק בְּמִיטַב הָאֶרֶץ:

ג שׁוֹם כֶּסֶף, וְשׁוֹנֶה כֶּסֶף, בִּפְנֵי בֵית
דִּין, וְעַל פִּי עֲדִים בְּנֵי חוּרִין בְּנֵי
בְרִית. וְהַנֶּשִׁים בְּכָל הַנֶּזֶק. וְהַנֶּזֶק
וְהַמִּזִּיק בְּתַשְׁלוּמֵי:

ד חֲמִשָּׁה תַּמִּין וְחֲמִשָּׁה מוֹעֲדִין,
הַבְּהֵמָה אֵינָה מוֹעֵדֶת לֹא לִגְחַל וְלֹא
לְגוֹף וְלֹא לְשׁוֹף וְלֹא לְרַבֵּץ וְלֹא
לְבַעַט. הֵשֵׁן מוֹעֵדֶת לֹאֲכַל אֶת
הָרֹאזִי לָהּ, הֶרְגֵּל מוֹעֵדֶת לְשֹׁבֵר
בְּדֶרֶךְ הַלּוּכָה, וְשׁוֹר הַמּוֹעֵד, וְשׁוֹר
הַמִּזִּיק בְּרִשְׁוֹת הַנֶּזֶק, וְהָאֵדָם.
הָזָאֵב וְהָאֵרִי וְהַדָּב וְהַנֶּמֶר
וְהַבְּדִדָּלִס וְהַנֶּחֱשׁ, הָרִי אֵלֶּי מוֹעֲדִין.
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בְּזִמְנָן שֶׁהָיוּ בְּנֵי
תְּרַבּוּת, אֵינָן מוֹעֲדִין. וְהַנֶּחֱשׁ מוֹעֵד
לְעוֹלָם. מֶה בֵּין תָּם לְמוֹעֵד. אֵלָּא

בחרסיה, חגיב. רבי יהודה אומר, במתפנן, חגיב. באינו מתפנן, פטור:

ב השופך מים ברשות הרבים, והזק בזה אחר, חגיב בנזקו. המצניע את הקוץ, ואת הזכוכית, והגודר את גדרו בקוצים, וגדר שפפל לרשות הרבים, והזקו בזה אחרים, חגיב בנזקו:

ג המוציא את תבנו ואת קשו לרשות הרבים לזבלים, והזק בזה אחר, חגיב בנזקו, וכל הקודם בזה זכה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, כל המקלקלן ברשות הרבים והזיקו, חגיב לשלם, וכל הקודם בזה זכה. ההופך את הגלל ברשות הרבים, והזק בזה אחר, חגיב בנזקו:

ד שני קדרין שהיו מהלכין זה אחר זה, ונתקל הראשון ונפל, ונתקל השני בראשון, הראשון חגיב בנזקי שני:

ה זה בא בחביתו, וזה בא בקורתו, נשברה כדו של זה בקורתו של זה, פטור, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. הנה בעל קורה ראשון, ובעל חבית אחרון, נשברה חבית בקורה, פטור בעל הקורה. ואם עמד בעל הקורה, חגיב. ואם אמר לבעל החבית עמד, פטור. הנה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון, נשברה חבית בקורה, חגיב. ואם עמד בעל חבית, פטור. ואם אמר לבעל קורה עמד, חגיב. וכן זה בא בגרו וזה בפשתנו:

ו שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך, או שהיו שניהם רצים, והזיקו זה את זה, שניהם פטורין:

דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, מועד, שהעידו בו שלש פעמים. ותם, כל שיהיו התינוקות ממשימין בו ואינו נוגח:

ה שור המזיק ברשות הנזק כיצד, נגח, נגף, נשף, רבץ, בעט, ברשות הרבים, משלם חצי נזק. ברשות הנזק, רבי טרפון אומר נזק שלם, וחכמים אומרים חצי נזק. אמר להם רבי טרפון, ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, שהוא פטור, החמיר עליהם ברשות הנזק לשלם נזק שלם. מקום שהחמיר על הקרן ברשות הרבים לשלם חצי נזק, אינו דין שנחמיר עליה ברשות הנזק לשלם נזק שלם. אמרו לו, דיו לבא מן הדין להיות כנדון. מה ברשות הרבים חצי נזק, אף ברשות הנזק חצי נזק. אמר להם, אני לא אדון קרן מקרן, אני אדון קרן מרגל. ומה במקום שהקל על השן ועל הרגל ברשות הרבים, החמיר בקרן. מקום שהחמיר על השן ועל הרגל ברשות הנזק, אינו דין שנחמיר בקרן. אמרו לו, דיו לבא מן הדין להיות כנדון. מה ברשות הרבים חצי נזק, אף ברשות הנזק חצי נזק:

ו אדם מועד לעולם, בין שוגג, בין מזיד, בין ער, בין נשן. סמא את עין חברו ושבר את הכלים, משלם נזק שלם:

פרק ג

א המניח את הפד ברשות הרבים ובא אחר ונתקל בה ושבירה, פטור. ואם הזק בה, בעל החבית חגיב בנזקו. נשברה כדו ברשות הרבים, והחלק אחד במים, או שלקה

שנו, פטור, והוא שסמא את עין עבדו, והפיל את שנו, חב. שחבל באביו ובאמו, חב, והוא שחבל באביו ובאמו, פטור. שורו שהדליק את הגדיש בשבת, חב, והוא שהדליק את הגדיש בשבת, פטור, מפני שהוא מתחייב בנפשו:

יא שור שהיה רודף אחר שור אחר, והזק, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר לא כי, אלא בסלע לקה, המוציא מחברו עליו הראיה. היו שנים רודפים אחר אחד, זה אומר שורף הזיק, וזה אומר שורף הזיק, שניהן פטורין. אם היו שניהם של איש אחד, שניהן חבין. היה אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר גדול הזיק, והמזיק אומר לא כי, אלא קטן הזיק. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק, והמזיק אומר לא כי, אלא תם הזיק, המוציא מחברו עליו הראיה. היו הנזקין (שנים), אחד גדול ואחד קטן, והמזיקים שנים, אחד גדול ואחד קטן, הנזק אומר, גדול הזיק את הגדול וקטן את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא קטן את הגדול וגדול את הקטן. אחד תם ואחד מועד, הנזק אומר, מועד הזיק את הגדול ותם את הקטן, והמזיק אומר לא כי, אלא תם את הגדול ומועד את הקטן, המוציא מחברו עליו הראיה:

פרק ד

א שור שנגח ארבעה וחמשה שורים זה אחר זה, ישלם לאחרון שבהם. ואם יש בו מותר, יחזיר לשלפניו. ואם יש בו מותר, יחזיר לשלפני פניו. והאחרון אחרון נשפר, דברי רבי מאיר. רבי שמעון

ז המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד, ברשות היחיד והזיק ברשות אחר, חב:

ח שני שורים תמים שחבלו זה את זה, משלמים במותר חצי נזק. שניהם מועדים, משלמים במותר נזק שלם. אחד תם ואחד מועד, מועד בתם משלם במותר נזק שלם, תם במועד משלם במותר חצי נזק. וכו' שני אנשים שחבלו זה בזה, משלמים במותר נזק שלם. אחד במועד ומועד באדם, משלם במותר נזק שלם. אדם בתם ותם באדם, אדם בתם משלם במותר נזק שלם, תם באדם משלם במותר חצי נזק. רבי עקיבא אומר, אף תם שחבל באדם, משלם במותר נזק שלם:

ט שור שנה מנה שנגח שור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום, נוטל את השור. שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים, ואין הנבלה יפה כלום, אומר רבי מאיר, על זה נאמר (שמות כא) ומכרו את השור החי וחצו את כספו. אומר לו רבי יהודה, וכו' הלכה, קזמת ומכרו את השור החי וחצו את כספו, ולא קזמת וגם את המת יחצו, ואיזה, זה שור שנה מאתים שנגח שור שנה מאתים, והנבלה יפה חמשים זוז, שזה נוטל חצי החי וחצי המת, וזה נוטל חצי החי וחצי המת:

י יש חב על מעשה שורו ופטור על מעשה עצמו, פטור על מעשה שורו וחב על מעשה עצמו. שורו שבגש, פטור, והוא שבגש, חב. שורו שסמא את עין עבדו, והפיל את

חֵיב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא) כִּי יָצַח, וְלֹא שֶׁיִּיחִיחוּ:

ה שׁוֹר שֶׁנִּגְחַת אֶת הָאָדָם וְיָמָת, מוּעֵד, מִשְׁלֵם כֶּכֶּר, וְתָם, פְּטוּר מִן הַכֶּכֶר. וְזֶה וְזֶה חֵיבִים מִיתָה. וְכֵן בָּבוּ וְכֵן בָּבַת. גָּחַ עֶבֶד אוֹ אִמָּה, נוֹתֵן שְׁלֹשִׁים סָלָעִים, בֵּין שֶׁהוּא יָפָה (מֵאָה) מָנָה וּבֵין שֶׁאִינוֹ יָפָה אֲלֵא דִינָר אֶחָד:

ו שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַבֵּד בַּכֶּתֶל, וְנָפַל עַל הָאָדָם, נִתְּכָן לַהֲרֹג אֶת הַבְּהֵמָה וְהָרֹג אֶת הָאָדָם, לְנֹכְרִי, וְהָרֹג אֶת יִשְׂרָאֵל, לְנֹפְלִים, וְהָרֹג בֶּן קִיָּמָא, פְּטוּר:

ז שׁוֹר הָאֵשָׁה, שׁוֹר הַיְתוּמִים, שׁוֹר הָאֶפֹּסְרוּפּוֹס, שׁוֹר הַמַּדְבָּר, שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ, שׁוֹר הַגֵּר שְׂמֵת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁים, הָרִי אֵלּוּ חֵיבִים מִיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שׁוֹר הַמַּדְבָּר, שׁוֹר הַהֶקְדֵּשׁ, שׁוֹר הַגֵּר שְׂמֵת, פְּטוּרִים מִן הַמִּיתָה, לְפִי שֶׁאֵין לָהֶם בְּעָלִים:

ח שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לַהֲסָקָל וְהַקְדִּישׁוֹ בְּעָלִיו, אֵינוֹ מִקְדָּשׁ. שְׁחִטּוֹ, בְּשָׂרוֹ אֲסוּר. וְאִם עַד שֶׁלֹּא נִגְמַר דִּינוֹ הַקְדִּישׁוֹ בְּעָלִיו, מִקְדָּשׁ. וְאִם שְׁחִטּוֹ, בְּשָׂרוֹ מֵתָר:

ט מִסְרֹו לְשׁוֹמֵר חֲנֹם, וְלִשְׂוֹאֵל, לְנוֹשֵׂא שָׂכָר, וְלִשְׂוֹכֵר, נִכְנְסוּ תַּחַת הַבְּעָלִים, מוּעֵד מִשְׁלֵם גָּזָק שֶׁלֹּם, וְתָם מִשְׁלֵם חֲצִי גָזָק. קִשְׁרוֹ בְּעָלִיו בְּמוֹסָרָה, וְנָעַל בְּפָנָיו כָּרְאוּי, וְנָצָא וְהִזִּיק, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעֵד חֵיב, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר תָּם חֵיב וּמוּעֵד פְּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא) וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ בְּעָלָיו, וְשׁוֹמֵר הוּא זֶה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵין לוֹ שְׂמִירָה אֲלֵא סָכִין:

אוֹמֵר, שׁוֹר שֶׁנִּגְחַת מֵאֲתֵיב שֶׁנִּגְחַת שׁוֹר שֶׁנִּגְחַת מֵאֲתֵיב, וְאֵין הַנִּבְלָה יָפָה כְּלוּם, זֶה נוֹטֵל מָנָה וְזֶה נוֹטֵל מָנָה. חֲזַר וְנִגְחַת שׁוֹר אַחֵר שֶׁנִּגְחַת מֵאֲתֵיב, הָאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מָנָה, וְשֶׁלֶפְנָיו, זֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זָוִי וְזֶה נוֹטֵל חֲמִשִּׁים זָוִי. חֲזַר וְנִגְחַת שׁוֹר אַחֵר שֶׁנִּגְחַת מֵאֲתֵיב, הָאֲחֵרוֹן נוֹטֵל מָנָה, וְשֶׁלֶפְנָיו, חֲמִשִּׁים זָוִי, וְשֶׁנִּינִים הָרִאשׁוֹנִים, דִּינָר זָהָב:

ב שׁוֹר שֶׁהוּא מוּעֵד לְמִינוֹ וְאֵינוֹ מוּעֵד לְשֶׁאִינוֹ מִינוֹ, מוּעֵד לְאָדָם וְאֵינוֹ מוּעֵד לְבְּהֵמָה, מוּעֵד לְקִטְנִים וְאֵינוֹ מוּעֵד לְגְדוֹלִים, אֶת שֶׁהוּא מוּעֵד לוֹ מִשְׁלֵם גָּזָק שֶׁלֹּם, וְאֶת שֶׁאִינוֹ מוּעֵד לוֹ מִשְׁלֵם חֲצִי גָזָק. אֲמָרוּ לְפָנֵי רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי שֶׁהָיָה מוּעֵד לְשִׁבְתוֹת וְאֵינוֹ מוּעֵד לַחַל. אָמַר לָהֶם, לְשִׁבְתוֹת מִשְׁלֵם גָּזָק שֶׁלֹּם, לִימּוֹת הַחַל מִשְׁלֵם חֲצִי גָזָק. אֵימָתִי הוּא תָם. מִשְׁנִיחַזֵּר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִי שִׁבְתוֹת:

ג שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַת שׁוֹר שֶׁל הַקְדֵּשׁ, וְשֶׁל הַקְדֵּשׁ שֶׁנִּגְחַת לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, פְּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא) שׁוֹר רֵעֵהוּ, וְלֹא שׁוֹר שֶׁל הַקְדֵּשׁ. שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגְחַת לְשׁוֹר שֶׁל נֹכְרִי, פְּטוּר. וְשֶׁל נֹכְרִי שֶׁנִּגְחַת לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין תָּם בֵּין מוּעֵד מִשְׁלֵם גָּזָק שֶׁלֹּם:

ד שׁוֹר שֶׁל פֶּקֶח שֶׁנִּגְחַת שׁוֹר שֶׁל חֲרֹשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן חֵיב. וְשֶׁל חֲרֹשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַת שׁוֹר שֶׁל פֶּקֶח, פְּטוּר. שׁוֹר שֶׁל חֲרֹשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן שֶׁנִּגְחַת, בֵּית דִּין מַעֲמִידִין לָהּ אֶפֹּסְרוּפּוֹס וּמַעֲרִידִין לָהּ בְּפָנֵי אֶפֹּסְרוּפּוֹס. נִתְּפָקַח הַחֲרֹשׁ, נִשְׁתַּפָּח הַשׁוֹטָה וְהַגְדִּיל הַקָּטָן, חֲזַר לְתַמּוּתוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הָרִי הוּא בְּחֻזְקוֹתוֹ. שׁוֹר הָאֲצֻטְדִין אֵינוֹ

פרק ה

א שור שנגח את הפרה ונמצא עברה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, אם משנגחה ילדה, משלם חצי נזק לפרה ורביע נזק לולד. וכן פרה שנגחה את השור ונמצא וילדה בצדה, ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה, אם משנגחה ילדה, משלם חצי נזק מן הפרה ורביע נזק מן הולד:

ב הקדר שהכניס קדרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ושברתו בהמתו של בעל הבית, פטור. ואם הזקה בהן, בעל הקדרות חייב. ואם הכניס ברשות, בעל חצר חייב. הכניס פרותיו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ואכלתו בהמתו של בעל הבית, פטור. ואם הזקה בהן, בעל הפרות חייב ואם הכניס ברשות, בעל החצר חייב:

ג הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו שורו של בעל הבית, או שונשכו כלבו של בעל הבית, פטור. נגח הוא שורו של בעל הבית, חייב. נפל לבורו והבאיש מימיו, חייב. היה אביו או בנו לתוכו, משלם את הפקר. ואם הכניס ברשות, בעל החצר חייב. רבי אומר, בכלן אינו חייב, עד שיקבל עליו לשמור:

ד שור שהיה מתפגז לחברו והכה את האשה ויצאו ילדיה, פטור מדמיו ולדות. ואדם שהיה מתפגז לחברו, והכה את האשה ויצאו ילדיה, משלם דמי ולדות. כיצד משלם דמי ולדות, שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה. אמר רבן שמעון בן גמליאל, אם

כו, משהאשה יולדת, משפכת. אלא שמין את הולדות כמה הן יפין, ונותן לבעל. ואם אין לה בעל, נותן ליורשי. היתה שפחה ונשתתרה, או גיורת, פטור:

ה החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרשות הרבים, או ברשות הרבים ופתחו לרשות היחיד, ברשות היחיד ופתחו לרשות היחיד אחר, חייב. החופר בור ברשות הרבים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, חייב. אחד החופר בור, שים ומערה, חריציו ונעיציו, חייב. אם כן, למה נאמר בור, מה בור שיש בו כדי להמית, עשרה טפחים, אף כל שיש בו כדי להמית עשרה טפחים. היו פחותין מעשרה טפחים, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, פטור. ואם הזק בו, חייב:

ו בור של שני שתפין, עבר עליו הראשון ולא כסהו, והשני ולא כסהו, השני חייב. כסהו הראשון, ובא השני ומצאו מגלה ולא כסהו, השני חייב. כסהו כראוי, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, פטור. לא כסהו כראוי, ונפל לתוכו שור או חמור ומת, חייב. נפל לפגיו מקול הפריה, חייב. לאחריו מקול הפריה, פטור. נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור וכליו ונתקרו, חייב על הבהמה ופטור על הכלים. נפל לתוכו שור חרש שוטה, וקטן, חייב. בו או בת, עבד או אמה, פטור:

ז אחד שור ואחד כל בהמה לנפילת חבור, ולהפרשת הר סיני, ולתשלומי כפל, ולהשבת אבדה, לפריקה, לחסימה, לפלאים, ולשבת. וכן חיה ועוף פיוצא בהן.

אם כן, למה נאמר שור או חמור.
אלא שדבר הכתוב בהוה:

פרק ו

א הכונס צאן לדיר, ונעל בפניה
פראוי, ונצאה והזיקה, פטור. לא
נעל בפניה פראוי, ונצאה והזיקה,
חייב. נפרצה בלילה או שפרצה
לסטים ונצאה והזיקה פטור.
הוציאוה לסטים. לסטים חייבים:

ב הניחה בחמה, או שמסרה לחרש
שוטה וקטן. ונצאה והזיקה חייב.
מסרה לרועה. נכנס רועה תחתיו.
נפלה לגינה ונהנית משלמת מה
שנהנית. ירדה כדרך והזיקה,
משלמת מה שהזיקה. כיצד
משלמת מה שהזיקה שמין בית
סאה באותה שדה. כמה היתה יפה
וכמה היא יפה. רבי שמעון אומר
אכלה פירות גמורים משלמת
פירות גמורים. אם סאה סאה אם
סאתים סאתים:

ג המגדיש בתוך שדה של חברו
שלא ברשות. ואכלתו בהמתו של
בעל השדה פטור. ואם הוזקה בהו
בעל הגדיש חייב. ואם הגדיש
ברשות. בעל השדה חייב:

ד השולח את הבערה ביד חרש,
שוטה וקטן, פטור בדיני אדם.
וחייב בדיני שמים. שלח ביד פסח
הפסח חייב. אחד הביא את האור.
ואחד הביא את העצים. המביא
את העצים חייב. אחד הביא את
העצים. ואחד הביא את האור.
המביא את האור חייב. בא אחר
ולבה. המלבה חייב. לבתה הרוח
כלן פטורין. השולח את הבערה
ואכלה עצים. או אבנים, או עפר,
חייב, שנאמר (שמות כב) כי תצא

אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או
הקמה או השדה, שלם ושלם
המבעיר את הבערה. עברה גדר
שהוא גבוה ארבע אמות, או דרך
הרבים, או נהר פטור. המדליק
בתוך שול, עד כמה תעבור
הדלקה, רבי אלעזר בן עזריה
אומר רואין אותה כאלו הוא
באמצע בית כור. רבי אליעזר
אומר שש עשרה אמות כדרך
רשות הרבים. רבי עקיבא אומר
חמשים אמה. רבי שמעון אומר
שלם ושלם המבעיר את הבערה
(שמות כב). הכל לפי הדלקה:

ה המדליק את הגדיש. והיו בו
כלים ודלקו. רבי יהודה אומר,
ישלם מה שבתוכו. וחכמים
אומרים אינו משלם אלא גדיש של
חטים או של שעורים. היה גדי
כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו,
חייב. עבד כפות לו וגדי סמוך לו
ונשרף עמו, פטור. ומודים חכמים
לרבי יהודה במדליק את הבערה,
שהוא משלם כל מה שבתוכה. שכן
דרך בני אדם להניח בביתם:

ו גץ שיצא מתחת הפטיש והזיק
חייב. גמל שהיה טעון פשתן ועבר
ברשות הרבים. ונכנס פשתנו לתוך
החנות. ודלקו בגרו של חנני
והדליק את הבערה. בעל הגמל
חייב. הניח חנני גרו מבחוץ,
החנני חייב. רבי יהודה אומר בגר
חנכה פטור:

פרק ז

א מרבה מדת תשלומי כפל ממדת
תשלומי ארבעה וחמשה, שמדת
תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש
בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו
רוח חיים, ומדת תשלומי ארבעה

טבח ומכר, גנב והקדיש, ואחר כך
טבח ומכר, משלם תשלומי כפל
ואינו משלם תשלומי ארבעה
וחמשה. רבי שמעון אומר, קדשים
שחייב באחריותו משלם תשלומי
ארבעה וחמשה. שאין חייב
באחריותם פטור:

ה מכרו חוץ מאחד ממאה שבו, או
שהיתה לו בו שתפות, השוחט
ונתנבלה בידו. הנותר, והמערר,
משלם תשלומי כפל. ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה. גנב
ברשות הבעלים וטבח ומכר חוץ
מרשותם. או שגנב חוץ מרשותם.
וטבח ומכר ברשותם. או שגנב
וטבח ומכר חוץ מרשותם. משלם
תשלומי ארבעה וחמשה. אבל גנב
וטבח ומכר ברשותם פטור:

ו היה מושכו ויוצא ומת ברשות
הבעלים פטור. הגביהו או
שהוציאו מרשות הבעלים ומת
חייב, נתנו לבכורות בנו או לבצל
חובו לשומר חנם, ולשואל, לנושא
שכר, ולשוכר, והיה מושכו ומת
ברשות הבעלים, פטור. הגביהו או
שהוציאו מרשות הבעלים ומת,
חייב:

ז אין מגדלין בהמה דקה בארץ
ישראל, אבל מגדלין בסוריא,
ובמדברות שבארץ ישראל. אין
מגדלין תרנגולים בירושלים, מפני
הקדשים, ולא כהנים בארץ
ישראל מפני הסהרות. אין מגדלין
חזירים בכל מקום. לא יגדל אדם
את הפלג, אלא אם כן היה קשור
בשלישלת. אין פורסין נשבים
ליונים. אלא אם כן היה רחוק מן
הישוב שלשים ריס:

וחמשה. אינה נוקתת אלא בשור
ושה בלבד, שנקמר (שמות כא) פי
יגנב איש שור או שה וטבח או
מכרו וגו'. אין הגונב אחר הגנב
משלם תשלומי כפל, ולא הטובח
ולא המוכר אחר הגנב משלם
תשלומי ארבעה וחמשה:

ב גנב על פי שנים, וטבח ומכר על
פיהם או על פי שנים אחרים.
משלם תשלומי ארבעה וחמשה.
גנב ומכר בשבת. גנב ומכר לעבודה
זרה. גנב וטבח ומכר ביום
הכפורים. גנב משל אביו וטבח
ומכר ואחר כך מת אביו, גנב וטבח
ואחר כך הקדיש, משלם תשלומי
ארבעה וחמשה. גנב וטבח לרפואה
או לפלגים. השוחט ונמצא טרפה.
השוחט חולין בעזרה. משלם
תשלומי ארבעה וחמשה. רבי
שמעון פטר בשני אלו:

ג גנב על פי שנים וטבח ומכר על
פיהם. ונמצאו זוממין, משלמין
הכל. גנב על פי שנים וטבח ומכר
על פי שנים אחרים, אלו ואלו
נמצאו זוממין, הראשונים
משלמים תשלומי כפל.
והאחרונים משלמין תשלומי
שלשה. נמצאו אחרונים זוממין,
הוא משלם תשלומי כפל. והן
משלמין תשלומי שלשה. אחד מן
האחרונים זומם. בטלה עדות
שניה. אחד מן הראשונים זומם.
בטלה כל העדות. שאם אין גניבה
אין טביחה ואין מכירה:

ד גנב על פי שנים, וטבח ומכר על
פי עד אחד, או על פי עצמו, משלם
תשלומי כפל, ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה. גנב וטבח
בשבת גנב וטבח לעבודה זרה. גנב
משל אביו ומת אביו ואחר כך

פרק ח

רבי יהודה אומר, אין לעבדים
בושת:

ד חרש שוטה וקטן פגיעתו רעה.
החובל בהן חייב. והם שחבלו
באחרים פטורין. העבד והאשה
פגיעתו רעה. החובל בהן חייב. והם
שחבלו באחרים, פטורין. אבל
משלמין לאחר זמן. נתגרשה
האשה, נשתחרר העבד, חייבין
לשלם:

ה המכה אביו ואמו ועשה בהן
חבורה, והחובל בחבורו בשבת
פטור מכלל. מפני שהוא נדון
בנפשו. והחובל בעבד כנעני שלו,
פטור מכלל:

ו התוקע לחבירו, נותן לו סלע. רבי
יהודה אומר משום רבי יוסי
הגלילי, מנה. סטרו נותן לו
מאתים זוז. לאחר ידו, נותן לו
ארבע מאות זוז. צרם באזנו, תלש
בשערו, רקק והגיע בו רקו, העביר
טליתו ממנו, פרע ראש האשה
בשוק, נותן ארבע מאות זוז. (זה
הפלל) הכל לפי כבודו. אמר רבי
עקיבא, אפילו עניים שבישראל,
רואין אותם כאלו הם בני חורין
שנידו מנכסיהם, שהם בני
אברהם יצחק ויעקב. ומעשה
באחד שפרע ראש האשה בשוק,
באת לפני רבי עקיבא, וחיבו לתן
לה ארבע מאות זוז. אמר לו רבי
תן לי זמן. ונתן לו זמן שמרה
עומדת על פתח חצרה ושבר את
הכד בפניה, ובו כאשר שמן. גלתה
את ראשה, והיתה מטפחת ומנחת
ידה על ראשה. העמיד עליה עדים,
ובא לפני רבי עקיבא, אמר לו רבי,
לזו אני נותן ארבע מאות זוז. אמר
לו לא אמתת כלום. החובל בעצמו,
אף על פי שאינו רשאי פטור.

א החובל בחבירו חייב עליו משום
חמשה דברים, בנזק, בצער, ברפוי,
בשבת, ובבושת. בנזק כיצד. סמא
את עינו, קטע את ידו, שבר את
רגלו, רואין אותו כאלו הוא עבד
נמכר בשוק ושמין כמה היה יפה
וכמה הוא יפה. צער, כנאו בשפוד
או במסמר. ואפילו על צפרנו,
מקום שאינו עושה חבורה,
אומדין כמה אדם פוצא בזה
רוצה לטל להיות מצטער כך רפוי,
הכהו חייב לרפאותו. עליו בו
צמחים, אם מחמת המכה חייב.
שלא מחמת המכה, פטור. חיתה
ונסתרה, חיתה ונסתרה, חייב
לרפאותו. חיתה כל צרפה אינו חייב
לרפאותו. שבת, רואין אותו כאלו
הוא שומר קשואין, ששבר נתן לו
דמי ידו ודמי רגלו. בשבת, הכל לפי
המביש והמתביש. המביש את
הערום, המביש את הסומא,
והמביש את הישו, חייב. וישן
שביש, פטור. נפל מן הגג, והזיק
וביש, חייב על הנזק ופטור על
הבשת. שנאמר (דברים כה)
ושלחה ידה והחזיקה במבשיו
אינו חייב על הבושת עד שיהא
מתכוון:

ב זה חומר באדם מבשור, שהאדם
משלם נזק, צער, רפוי, שבת,
ובבושת. ומשלם דמי ולדות. ושור
אינו משלם אלא נזק, ופטור מדמי
ולדות:

ג המכה את אביו ואת אמו ולא
עשה בהם חבורה, והחובל בחבורו
ביום הכפורים, חייב בכלל. החובל
בעבד עברי, חייב בכלל חוץ מן
השבת, בזמן שהוא שלו. החובל
בעבד כנעני של אחרים, חייב בכלל.

ג נתן לאמניו לתקן, וקלקלו, חִיבִין לשלם. נתן לחרש שדה תבֵּה ומגדל לתקן, וקלקל, חִיב לשלם. והבנאי שקבל עליו לסתור את הכתל, ושבר את האבנים או שהזיק, חִיב לשלם. היה סותר מצד זה ונפל מצד אחר, פטור. ואם מחמת המכה, חִיב:

ד הנותן צמר לצבע, והקדיחתו יורה, נותן לו דמי צמרו. צבעו כאור, אם השבח יותר על היציאה, נותן לו את היציאה, ואם היציאה יתרה על השבח, נותן לו את השבח. לצבע לו אדם, וצבעו שחר, שחר, וצבעו אדם, רבי מאיר אומר, נותן לו דמי צמרו. רבי יהודה אומר, אם השבח יתר על היציאה, נותן לו את היציאה, ואם היציאה יתרה על השבח, נותן לו את השבח:

ה הגוזל את חבירו שנה פרוטה ונשבע לו, יוליכנו אחריו אפלו למדי. לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו, אבל נותן לשליח בית דין. ואם מת, יחזיר לוירשיו:

ו נתן לו את הקרן ולא נתן לו את החמש, מחל לו על הקרן ולא מחל לו על החמש, מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות משנה פרוטה בקרן, אינו צריך לילך אחריו. נתן לו את החמש ולא נתן לו את הקרן, מחל לו על החמש ולא מחל לו על הקרן, מחל לו על זה ועל זה חוץ משנה פרוטה בקרן, צריך לילך אחריו:

ז נתן לו את הקרן ונשבע לו על החמש, הרי זה משלם חמש על חמש, עד שיתמעט הקרן פחות משנה פרוטה. וכן בפקדון, שנגאמר

אחרים שחבלו בו חִיבין. והקוצץ נטיעותיו, אף על פי שאינו רשאי פטור. אחרים (שקצצו את נטיעותיו), חִיבים:

ח אף על פי שהוא נותן לו, אינו נמחל לו עד שיבקש ממנו, שנגאמר (בראשית כ) ועתה השב אשת וגו'. ומנין שלא? הא המוחל אכזרי שנגאמר (שם) ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים את אבימלך וגו'. האומר סמא את עיני, קטע את ידי, שבור את רגלי, חִיב. על מנת לפטור חִיב. קרע את פסוטי, שבור את כדי חִיב. על מנת לפטור פטור. עשה כן לאיש פלוני, על מנת לפטור חִיב, בין בגופו בין בממונו:

פרק ט

א הגוזל עצים, ועשאן כלים, צמר, ועשאן בגדים, משלם כשעת הגזלה. גזל פרה מעבֶּרֶת וילדה, רחל טעונה וגזזה, משלם דמי פרה העומדת לילד, דמי רחל העומדת לגזז. גזל פרה ונתעברה אצלו וילדה רחל, ונטענה אצלו וגזזה, משלם כשעת הגזלה. זה הכפל, כל הגזלנים משלמים כשעת הגזלה:

ב גזל בהמה והזקינה, עבדים והזקינה, משלם כשעת הגזלה. רבי מאיר אומר, בעבדים אומר לו, הרי שלך לפניך. גזל מטבֶּע ונסדק, פרות והרקיבו, ונִוְהַמִּיץ, משלם כשעת הגזלה. מטבֶּע ונפסל, תרומה ונטמאת, חמץ וְעֵבֶר עליו הפסח, בהמה ונעבדה בה עברה, או שונפסלה מעל גבי המזבח, או שהיתה יוצאת לסקל, אומר לו הרי שלך לפניך:

האָשם, יקריבוהו בני ידעיה, ואם לאו, יחזר ויביא אָשם אחר. שהמביא גזלו עד שלא הביא אָשמו, יצא, הביא אָשמו עד שלא הביא גזלו, לא יצא. נתן את הקרן ולא נתן את החמש, אין החמש מעבב:

פרק י

א הגוזל ומאכיל את בניו, וחיניח לפניהם, פטורין מלשלם. ואם היה דבר שיש בו אחריות, חזבין לשלם. אין פורטין לא מתבת המוכסין, ולא מכיס של גבאין, ואין נוטלין מהם צדקה. אבל נוטל הוא מתוך ביתו או מן השוק:

ב נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר, גזלו לסטים את פסותו ונתנו לו כסות אחרת, הרי אלו שלו, מפני שהבעלים מתנאשין מהו. המציל מן הנזהר או מן הגניס או מן הלסטים, אם נתנאשו הבעלים, הרי אלו שלו. וכו' נחיל של דבורים, אם נתנאשו הבעלים, הרי אלו שלו. אמר רבי יוחנן בן ברוקה, נאמנת אשה או קטן לומר, מכאן יצא נחיל זה. ומנהלך בתוך שדה חברו להציל את נחילו. ואם הזיק, משלם מה שהזיק. אבל לא יקח את שוכו, על מנת לתן את הדמים. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, אף קוצץ ונותן את הדמים:

ג המכיר בלוי וספריו בידי אחר, ויצא לו שם גנבה בעיר, ישבע לו לוקח כמה נתן, ויטל. ואם לאו, לא כל הימנו, שאני אומר מכרו לאחר ולקחו זה הימנו:

ד זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית של

ויקרא ה) בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר, הרי זה משלם קרן וחמש ואָשם. היכן פקדוני, אמר לו אבד. משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שאכלו, משלם קרן. הודה מעצמו, משלם קרן וחמש ואָשם:

ח היכן פקדוני, אמר לו נגנב. משביעך אני, ואמר אמן, והעדים מעידים אותו שגנבו, משלם תשלומי כפל. הודה מעצמו, משלם קרן וחמש ואָשם:

ט הגוזל את אביו ונשבע לו, ומת, הרי זה משלם קרן וחמש לבניו או לאחיו. ואם אינו רוצה, או שאין לו, לזה ובעלי חוב באים ונפרעים:

י האומר לבנו, קונים אי אתה נהנה משלי, אם מת, יירשנו. בחייו ובמותו, אם מת, לא יירשנו, ויחזיר לבניו או לאחיו. ואם אין לו, לזה, ובעלי חוב באין ונפרעים:

יא הגוזל את הגר ונשבע לו, ומת, הרי זה משלם קרן וחמש לפהנים ואָשם לפינח, שנאמר (במדבר ה) ואם אין לאיש גאל להשיב האָשם אליו, האָשם המושב לזי לפהן, מלבד איל הכפרים אשר יכפר בו עליו. היה מעלה את הפסוף ואת האָשם, ומת, הפסוף ינתן לבניו, והאָשם ירעה עד שישתאב, וימכר ויפלו דמיו לנדבה:

יב נתן הפסוף לאנשי משמר, ומת, אין היררשים יכולין להוציא מידם, שנאמר (שם) איש אשר יתן לפהן לו יהיה. נתן הפסוף ליהויריב ואָשם לידעיה, יצא, אָשם ליהויריב וכסף לידעיה, אם קים

י מוכין שֶהכּוֹבֵס מוֹצֵי שְׁלוֹ. וְשֶהסוֹרֵק מוֹצִיא, הָרִי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. הַכּוֹבֵס נוֹטֵל שְׁלֹשָׁה חוֹטִין וְהוֹן שְׁלוֹ. יֵתֵר מִכּוֹן, הָרִי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. אִם הָיָה הַשְּׁחוּר עַל גְּבִי הַלָּבָן, נוֹטֵל אֶת הַכֹּל וְהוֹן שְׁלוֹ. הַחֵיט שֶׁשִּׁיר מִן הַחוּט כְּדִי לְתַפּוֹר בּוֹ, וּמִטְלִית שֶׁהִיא שְׁלֹשׁ עַל שְׁלֹשׁ, הָרִי אֵלּוּ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. מֵה שֶׁהַחֶרֶשׁ מוֹצִיא בַּמַּעֲצָד, הָרִי אֵלּוּ שְׁלוֹ, וּבַפְּשִׁיל, שֶׁל בַּעַל הַבֵּית. וְאִם הָיָה עוֹשֶׂה אֶצֶל בַּעַל הַבֵּית, אֵף הַנִּסְתֵּר שֶׁל בַּעַל הַבֵּית:

דָּבַשׁ, וְשֶׁפֶף זֶה אֶת יֵינוֹ וְהָצִיל אֶת הַדָּבַשׁ לְתוֹכוֹ, אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. וְאִם אָמַר, אֶצִּיל אֶת שְׁלֹף וְאֶתָּה נוֹתֵן לִי דָמֵי שְׁלִי, חֵיב לָתֵן לוֹ. שְׁטָף נָהָר חֲמוּרוֹ וְחֲמוּר חֲבָרוֹ, שְׁלוֹ יָפָה מָנָה וְשֶׁל חֲבָרוֹ מְאֵתִים, הַנִּיחַ זֶה אֶת שְׁלוֹ, וְהָצִיל אֶת שֶׁל חֲבָרוֹ, אֵין לוֹ אֶלָּא שְׂכָרוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ, אֲנִי אֶצִּיל אֶת שְׁלֹף וְאֶתָּה נוֹתֵן לִי אֶת שְׁלִי, חֵיב לָתֵן לוֹ:

ה הַגּוֹזֵל שְׂדֵה מַחְבָּרוֹ, וְיִנְטְלוּהָ מְסִיקִין, אִם מִכַּת מְדִינָה הִיא, אוֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֹף לְפָנֶיךָ, וְאִם מִחֲמַת הַגּוֹזֵל, חֵיב לְהַעֲמִיד לוֹ שְׂדֵה אַחֲרָת. שְׁטָפָה נָהָר, אוֹמֵר לוֹ, הָרִי שְׁלֹף לְפָנֶיךָ:

ו הַגּוֹזֵל אֶת חֲבָרוֹ, אוֹ שְׁלֹחַ הַיִּמְנוֹ, אוֹ שֶׁהִפְקִיד לוֹ בִּישׁוּב, לֹא יִחְזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר. עַל מִנֵּת לְצֹאת בַּמִּדְבָּר, יִחְזִיר לוֹ בַּמִּדְבָּר:

ז הַאוֹמֵר לְחֲבָרוֹ, גּוֹלְתִיךָ, הַלּוֹיִתִּנִּי, הִפְקַדְתָּ אֶצְלִי, וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם הִחְזַרְתִּי לָךְ אִם לֹא הִחְזַרְתִּי לָךְ, חֵיב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ, אִינִי יוֹדֵעַ אִם גּוֹלְתִיךָ, אִם הַלּוֹיִתִּנִּי, אִם הִפְקַדְתָּ אֶצְלִי, פְּטוֹר מִלְּשַׁלֵּם:

ח הַגּוֹנֵב טֹלָה מִן הָעֵדֶר וְהַחֲזִירוֹ, וְמֵת אוֹ נָגַב, חֵיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ. לֹא יָדָעוּ בְּעָלִים לֹא בַּגִּנְבָתוֹ וְלֹא בַּחֲזִירָתוֹ, וּמִנּוֹ אֶת הַצֹּאן וְשִׁלְמָה הִיא, פְּטוֹר:

ט אֵין לוֹקָחִין מִן הָרוּעִים צֶמֶר וְחֹלֵב וְגִדִּים, וְלֹא מִשּׁוּמְרֵי פְרוֹת עֲצִים וּפְרוֹת. אֲבָל לוֹקָחִין מִן הַנָּשִׁים כָּלִי (צֶמֶר בִּיהוּדָה, וְכָלִי כִּשְׁתָּן בְּגָלִיל, וְעֵגְלִים בְּשָׂרוֹן. וְכֵלָן שֶׁאֲמָרוּ לְהִטְמִין, אֲסוּר. וְלוֹקָחִין בְּיָצִים וְתִרְנוּלִים מִכָּל מְקוֹם: